

Tělocvičná jednota Sokol Liberec I.

Nazdar!

Sokolské souzvuky

č. 10 – říjen 2014
Ročník 4.

Lide československý!

Tvůj odvěký sen stal se skutkem. Stát československý vstoupil dnešního dne v řadu samostatných, svobodných, kulturních států světa. Národní výbor, nadaný důvěrou veškerého lidu československého, přejal jako jediný a oprávněný a odpovědný činitel do svých rukou správu svého státu.

Lide československý! Vše, co podnikáš, podnikáš od tohoto okamžiku jako nový svobodný člen velké rodiny samostatných svobodných národů.

Novými činy v těchto chvílích zahajují se nové, bohdá slavné dějiny Tvoje. Nezklameš očekávání celého kulturního světa, který se žehnáním na rtech vzpomíná Tvých slavných dějin, jež vyvrcholily v nesmrtelné výkony československých legií na západním bojišti a na Sibiři. Celý svět sleduje Tvoje kroky do nového života, Tvůj vstup do země zaslíbené. Zachovej štít čistý jako jej zachovalo Tvé národní vojsko: Československá legie. Bud' si stále vědom, že jsi občanem československého státu nejen se všemi právy, nýbrž i povinnostmi.

V Praze, 28. října 1918

Ant. Švehla, Dr. Rašín, Dr. Soukup, Jiří Stříbrný, Dr. Šrobár

Úvodní slovo

„...nezapomeňte běsů v nás!“

Báseň „Píseň noci 29. října“ je stejně stará jako republika. Napsal ji Viktor Dyk v první době opojení a štěstí nad získanou svobodou. Možná tenkrát ani netušil, jak prorocká slova píše! Ta „Píseň“ je nejenom vyjádřením radosti, ale i varováním, které si, bohužel, už mnohokrát v devadesáti šestileté historii našeho národa, lidé nebrali k srdci.

O Čechách je známo, že dokáží být svorní v protivenství, nebát se a bojovat za pravdu a svobodu. Jsou chytrí a svou, třeba postranní, cestičku vedoucí k cíli jsou schopni si neomylně najít. Myslí vlastní hlavou a za „poznanou pravdou“ stojí.

Ale běda! V letech klidu, hojnosti a relativní bezstarostnosti tu najednou nestojí „národ“, ale podivná společnost, kde vládne „vlastní ego“ a z toho vyplývající nesvornost, snaha o vlastní prospěch – a to najednou bez ohledu na etické principy, které nás přivedly ke svobodě osobní i státní.

Už mnohokrát se nám to vymstilo! Nedovedu vyjádřit pocity člověka, který si toho všeho je vědom lépe, než to v době vzniku republiky udělal Viktor Dyk.

*Kokardy, jásos, na praporu prapor.
Srdce se v dálku rozletí.
Jak je to krásné překonati zápor
a býti, růsti, stavěti!
Leč, všichni vy, jichž srdce pýchou zhrdla,
jež opíjí dne oslava:
Poslyšte výkřik z básníkovy hrdla.
Boj teprve nám nastává!
Boj se sebou, se všemi zlými pudy,
se sobectvím, jež vede v sráz.
Nezapomeňte na svých otců bludy,
nezapomeňte běsů v nás!
Vichřici strašnou ještě slyším skučet.
Chraň, čeho's nabyl, vlastní říš.
Čas není, bratři, připravovat účet,
ježž rodné zemi předložíš!
Ne na svůj zájem, ale na budoucnost
hled' v moři krve prolité.
A nebude-li v srdci čistá vroucnost,
jak uhájíme dobyté?
Kokardy, jásos, na praporu prapor.
Srdce se až až rozletí.
Jak je to krásné, překonati zápor
a býti, vésti, stavěti!
Leč, všichni vy, jichž srdce náhle zhrdla,
ježž opíjí dne oslava:
Poslyšte výkřik z básníkovy hrdla.
Boj teprve nám nastává.*

Obsah:

Úvodní slovo

„Nezapomeňte běsů v nás!“

Metodika

Trocha teorie nikoho nezabije!

Obrázkový pohádkový les

Vybavení lékárníčky v tělocvičně (na hřišti)

Táborníkům a nejen jim

Her není nikdy dost

Nejenom pohybem živ je sokol !

Fakta k památnému dni sokolstva – 8. říjen

Marie Provazníková – legendární náčelnice

Edvard Beneš v dějinách světa své doby

Kalendárium

Nejen hrady a zámky

Kameny, o které se má zakopnout

Příliš vzdálený most

„...kterýpak Čech by hudbu neměl rád...“

Zdeněk Fibich

Hudba ke kroužení kužely

Zprávy z jednot a žup

Sokol Třebíč – 75 let táboření a pobytu v přírodě

Nedožitých 104 let bratra Ing. Bohumila Poláka

Opět spolupráce Řícmanice – Telnice

Vzpomínka na odhalení pomníku hrdinům od Zborova

Omluva a prosba

Závěrečné slovo

„...co listí náhle sváto...“

Metodika

Trocha teorie nikoho nezabije...

„Čím jsem starší, tím víc jsem přesvědčen, že gymnastika je gruntem všeho!“ říkával kdysi Vráťa Svatoň, profesor na katedře gymnastiky a náčelník ČOS.

Faktem je, že gymnastika je součástí programu Sokola, ale i jiných sportovních organizací. Co činí z gymnastiky právě ten „grunt“, ze kterého mohou vycházet další druhy sportů a co potřebuje ke svému vývoji každý zdravý člověk?

Tak tedy

Gymnastika.

Název pochází z řečtiny, je odvozen od slova „gymnos“ – tzn. „nahý“. Řeční atleti – mimochodem i tento název pochází z řečtiny – skutečně cvičili a běhali nahí. To proto, aby se setřely jakékoliv společenské a majetkové rozdíly závodníků – dnešní předepsaný jednotný cvičební úbor sleduje stejný účel.

Gymnastika je soubor tělesných cvičení, jehož cílem je všestranný rozvoj lidského těla, udržení jeho zdatnosti a výkonnosti.

V užším slova smyslu gymnastika zahrnuje sportovní disciplíny, které dávají důraz na čistotu provedení jednotlivých prvků a vazeb.

V nejširším slova smyslu prezentuje sportovní gymnastiku jako sport.

Gymnastika v antickém Řecku zahrnovala běhy, skoky, hody, plavání, zápas a box – byl to systém tělesných cvičení, který, společně s výchovou ducha, byl obsažen v dokonalém systému „kalokagathia“. Právě tento systém všestranné výchovy člověka zaujal dr. Miroslava Tyrše a měl podstatný vliv na vytvoření sokolské ideje.

Pokud se týče nářadové gymnastiky, tady v počátcích jejího rozvoje posloužila zvířata jako improvizované nářadí. Dodnes cvičíme na koze, na koni – ale nikdy nikdo se nepokusil napodobit mladé muže a ženy z nejvyšší společnosti, kteří se na starověké Krétě věnovali „přeskokům přes býky“. Dnešní toreadoři to považují za nemožné, ale krétské malby poskytují dostatek důkazů o existenci tohoto nebezpečného sportu.

Ve středověku se o nějakém zájmu o tělo a tělesný pohyb v podstatě nedá mluvit, teprve později se opět stává pohyb a gymnastika cílem zájmu širší veřejnosti a vznikají různé gymnastické systémy. Skutečné základy položil švýcarský pedagog Johann Pestalozzi a německý pedagog Johann Gust Muths.

Začátkem 19. století vznikají - v souladu s národním uvědomováním - také národní tělocvičné systémy – německý nářadový tělocvik Fridricha Ludwiga Jahna, sokolský tělocvik dr. Miroslava Tyrše, a švédský systém zdravotní tělesné výchovy Péra Henrika Linga. Přirozenou metodu tělesné výchovy, která odmítá umělé cviky, propagoval francouzský námořní důstojník Georges Hébert.

Ve 20. století dochází k obrovskému rozmachu sportu a gymnastika se (zhruba) dělí na gymnastiku sportovní a rytmickou (dnes moderní!). Soutěží se v celé řadě gymnastických disciplín. Gymnastika se stává olympijským sportem, hodnoceným sborem rozhodčích, Výjimkou je „olympijský šplh“, kde jediným kritériem je dosažený čas!

Olympijskými disciplinami jsou dnes sportovní a moderní gymnastika a šplh. Dalšími formami je sportovní aerobik, nejrůznější taneční směry, rytmika, Team Gym, které se provozují i na amatérské úrovni.

V České republice v současnosti existuje „Česká gymnastická federace“, „Český svaz moderní gymnastiky“, Český svaz aerobiku“ a – Česká obec sokolská, která přejímá myšlenky svých zakladatelů, ve svém programu zahrnuje všechny druhy gymnastiky, sportů a her a snaží se dodržovat ideu převzatou z antického Řecka – totiž výchovu tělesně i duševně krásného a zdravého jedince, který zná své místo v dnešní společnosti, nebojí se sokolské ideje bránit – a podle nich žít!

Jarina Žitná, Sokol Liberec I.

Literatura: Wikipedie

Obrázkový pohádkový les

Cesta lesem, parkem nebo jiným přírodním terénem s obrázky známých pohádkových bytostí. Obrázky jsou umístěny na stromy apod., aby byly dobře viditelné. U každého stanoviště s obrázkem čeká děti nějaký úkol, motivovaný pohádkovou postavíčkou.

Určeno pro oddíl rodičů a dětí.

Pejsek a kočička

Co udělá pejsek s kostičkou, kterou najde?

Úkol: Posbírat plastové vnitřky z kindervajíček (kostičky), rozmístěné kolem stanoviště. Můžeme do nich přidat pár lentilek.

Křemílek a Vochomůrka

Jak dva skřítkové běhali s větrem o závod.

Úkol: Proběhnou vyznačený úsek tam i zpět. Rodiče fandí, nebo běží s dětmi.

Medvěd všechny sněd'

Jak zaženeme medvěda?

Úkol: Nasbírat šišky a snažit se zasáhnout cíl – medvěda.

Popelka

Co musela Popelka přebírat, když šla zlá macecha se svou dcerou na ples?

Úkol: Posbírat ukryté kartičky dvojí barvy na vymezeném prostoru. Nesoutěžíme – rozvíjíme postřeh.

Večerníček

Jaké známe pohádky? Na čem večerníček jezdí? Jakou nosí čepičku?

Úkol pro rodiče: Zazpívat Večerníčkovu písničku (cvičitelka rozdá rodičům text).

Úkol pro děti: Nasadí si novinové čepice a dělají Večerníčky (cvičitelka rozdá připravené čepice).

Kocour v botách

Když uměl kocour chodit obutý, co zkusíme my?

Úkol: Chození na chůdičkách (dřevěné kostky 15x10x10, protažené popruhy na držení), skákání v pytli – obojí za dopomoci rodičů.

Ferda mravenec

Šikovný mravenec se šátkem na krku všechno uměl.

Úkol: Postavit domečky ze všeho co najdeme (klacíky, kůra, šišky, tráva, větvičky apod.).

Chodíme se navštěvovat, pozdravíme, pochválíme domeček.

Maková panenka a motýl Emanuel

Proč bychom si nezatancovali jako oni?

Úkol: rodiče a děti utvoří kroužek a zopakují si písničky a tanečky, co se naučili v Sokole.

Rumcajs s Cipískem

Jak Rumcajs učil Cipíska pojmenovat zvířátka, která žijí v lese.

Úkol: Cvičitelka ukazuje obrázky zvířat a děti určují, která žijí v lese, doma, v ZOO.

Budulínek a liška

Jak to bylo v pohádce?

Úkol: Rodiče si naloží děti na záda, představují lišku a přeběhnou určený úsek od „domečku k doupěti“.

Kůzlátka a vlk

Než přijde vlk k domečku, kůzlátka skotačí.

Úkol: Přeskákat snožmo několik klacíků, proběhnou sem-tam vytýčený úsek, ze sedu na bobečku vyskočit k větvičce, kterou drží mamka atd.

Perníková chaloupka

Necháme bábu v chaloupce a naloupeme si s Jeníčkem perník

Úkol: Nalézt ukrytou krabici s perníčky a nakonec si pochutnat.

Poznámka:

Mezi jednotlivými úseky si hrajeme na mašinky (dospělí dělají tunel), pokud je na cestě překážka, děti na ni vylezou a za pomoci rodičů přeskakují, přelézají padlý strom atp.

Zazpíváme Bubeníčka, nebo zahrajeme na hada co leze z díry. Každá cvičitelka ví, co děti baví. Pořadí pohádek si cvičitelka určí sama – podle místních podmínek terénu. Perníkovou chaloupku necháme jako vyvrcholení.

Věra Pázlerová, cvičitelka R + D, Sokol České Budějovice

„Vytrvalá práce všechno přemůže!“

Publius Vergilius Maro

Vybavení lékárničky v tělocvičně (na hřišti)

Obsah lékárničky je závislý na tom, kdo ji bude používat (lékař, zdravotní sestra, cvičitel, laik), kde bude sloužit (letní stanový tábor, lyžařský kurz, tělocvična) a pro kolik osob je určena. Minimální obsah lékárničky na zotavovací akci je stanoven ve vyhlášce Ministerstva zdravotnictví ČR. Rovněž je předepsán obsah autolékárničky (toto by měl být minimální základ pro ostatní lékárničky). Viz www.sokol.cz. Následující výčet považujeme za obecné schéma:

- náplast hladká na cívce (např. 2,5 cm x 5 m), náplast s polštářkem (k ošetření drobných poranění), popřípadě voděodolná nebo náplast pro alergiky, hydrokoloidní náplast na puchýře, gáza hydrofilní skládaná (kompresy) sterilní (ke krytí ran), obvaz hotový s 1 polštářkem, obvaz hotový se 2 polštářky (ke krytí ran a zhotovení tlakového obvazu), obinadlo hydrofilní sterilní (k připevnění sterilního krytí, chladivého obkladu), trojčipý šátek (ke znehybnění končetiny při poranění), škrťací pryžové obinadlo 6 x 125 cm (k zastavení krvácení), elastické obinadlo (k ošetření svalověkosterních poranění), vata obvazová, vatové tyčinky
- rouška plastová 20 x 20 cm (k ošetření pneumotoraxu), resuscitační rouška nebo maska (k dýchání z úst do úst), rukavice pryžové chirurgické
- termoizolační fólie (alufólie), termogelové polštářky
- lékařský teploměr, pinzeta anatomická, špendlíky zavírací, nůžky
- dezinfekce jódová (např. Jodisol, Betadine, Braunol), nejodová (např.: Septonex, Cutasept, Softasept, alkoholové tampony) v případě alergie na jod
- přípravky proti kašli (antitusika, expektorancia) - přípravek pro dezinfekci dutiny ústní a při bolestech hltanu
- přípravky proti zvýšené teplotě a bolestem (antipyretika, analgetika). Dětem do 15 let nepodáváme Acylpyrin, může dítěti způsobit poškození jater i dalších orgánů!
- přípravky k užití při průjmu
- oční kapky nebo oční mast s dezinfekčním účinkem, oční voda na výplach očí
- celková antihistaminika (tablety při systémové alergické reakci – např. Dithiaden, Zyrtec, Zodac, Claritine, Fenistil)
- mast nebo gel při poštípání hmyzem
- Calcium pantothenicum (mast na rozpukané rty, na alergické kožní vyrážky)
- tablety proti nevolnosti při jízdě dopravním prostředkem (Kinedryl)
- záznamník s tužkou (Kniha úrazů)
- svítilna/baterka/čelovka včetně zdroje (zotavovací akce pro děti)

Lékárnička musí být umístěna na dostupném místě, ale zabezpečena před malými dětmi. V terénu užíváme zabalenou lékárnu v brašně, batohu nebo ledvince. Vybavení lékárničky se musí pravidelně kontrolovat a po každém použití doplňovat. Léky nesmí být prošlé. Při podávání léků se řídíme informacemi v příbalovém letáku!

Doporučení do brašny člena První pomoci ČOS:

Léčivé přípravky (bez lékařského předpisu)

- analgetika (Ibalgin)
- antipyretika (Paralen)
- Kinedryl
- přípravky proti průjmu (např. Smecta, Carbo medicinalis, Carbocit, Carbosorb)

- oční kapky (Ophtal, Ophtalmo-Septonex)
- celková antihistaminika (např. Zodac)
- dezinfekční přípravek (Betadine, Septonex)
- popřípadě Fenistil gel

Obvazový a jiný materiál

- gáza hydrofilní skládaná
- náplast hladká různé šíře
- náplast s polštářkem různé šíře
- obinadlo elastické šíře 12 cm a délka 5 m – 2 kusy, šíře 8 cm a délka 5 m – 2 kusy
- obvaz sterilní hotový č. 2, č. 3 – po 2 kusech
- obinadlo škrticí pryžové
- šátek trojcípý – 2 ks
- teploměr lékařský v pouzdře
- rouška resuscitační
- pinzeta anatomická
- rukavice pryžové – 10 ks
- rouška PVC
- nůžky
- zavírací špendlíky
- záznamník s tužkou

Vybavení ošetrovny: lůžko, stůl, židle, nosítka, umývadlo, ručník, mýdlo, lednička, vaříč s konvicí, gelové polštářky ke studeným a teplým obkladům, příkrývka, baterka.

Samozřejmě je možné rozšířit vybavení o nosní kapky, popáleninový čtverec (mastný tyl), sterilní náplastové stehy (Steri-strip), sterilní jehly na odstranění třísky, speciální klíšťky či háček na odstranění klíšťat atd.

Kniha úrazů

Úraz a provedená opatření musíme zaznamenat do Knihy úrazů, která je vedena v každé tělocvičné jednotě. Do knihy úrazů se zapisují tyto údaje: pořadové číslo úrazu, jméno, popřípadě jména, příjmení a datum narození zraněného, druh zranění a zraněná část těla, popis události, při které k úrazu došlo, včetně údaje o datu a místě události, zda a kým byl úraz ošetřen, jména svědků úrazu, podpis toho, kdo provedl zápis.

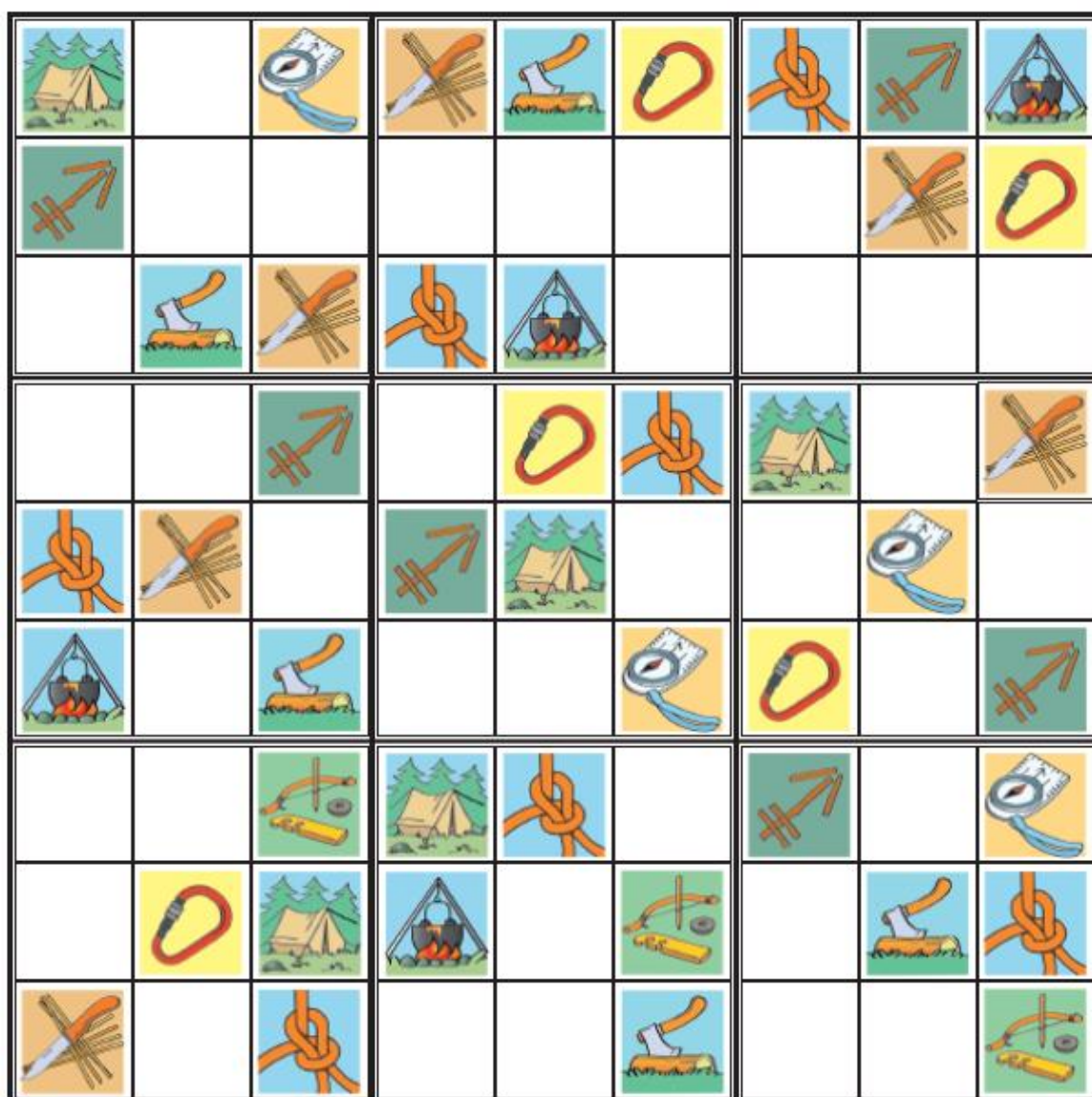
MUDr. Tomáš Jelen, zdravotní komise ČOS

Táborníkům – a nejen jim...

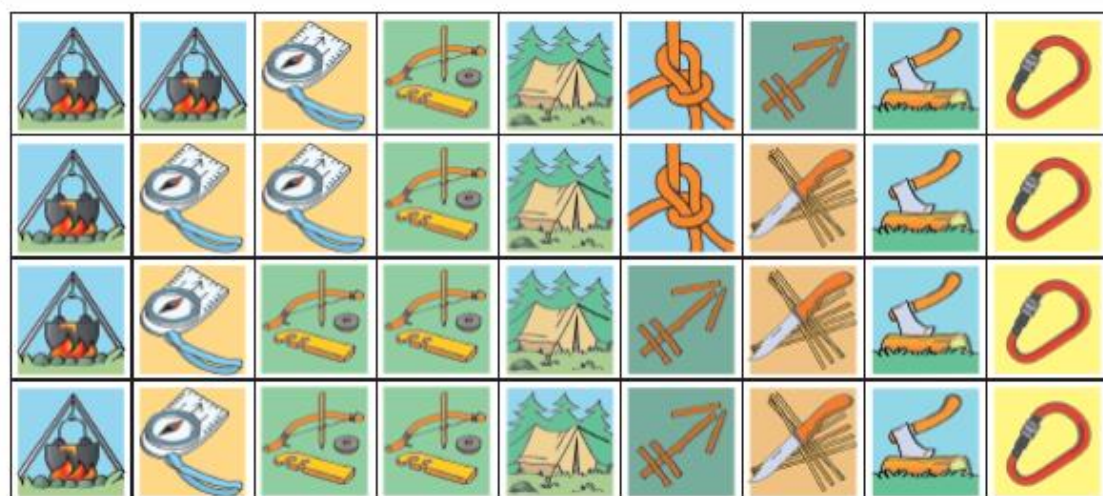
Postřeh a pozornost jsou důležité pro každého, takže zveřejňujeme sudoku poslané br. Lukáškem ze Sokola Třebíč – jednak jako vzor pro výrobu podobného materiálu, jednak pro zábavu všech čtenářů!

Pokuste se umístit obrázky do volných políček tak, aby se žádný neopakoval ve vodorovných sloupcích, svislých řádcích a silně orámovaných čtvercích.

75 LET TÁBOŘENÍ A POBYTU V PŘÍRODĚ 1939 - 2014

© Jan Lukášek

www.sokol-trebic.cz

Her není nikdy dost

Přestavování předmětů

Pomůcky: kužele, nebo míče, pešky nebo i jiné předměty

Hra klade nároky na rychlost a obratnost.

Na jednom konci tělocvičny je startovní čára, na druhém konci nakreslete dva kruhy – průměr asi 0,5 až 1m pro každé družstvo.

Do levé z každé dvojice kruhů postavte 4 kužele (nebo míče, pešky nebo i jiné předměty) pravé kruhy zůstávají volné.

Hraje se štafetovým způsobem, tzn. že členové družstva vybíhají postupně, jakmile předcházející cvičenec splní svůj úkol.

Úkolem závodníka je doběhnout od místa startu k levému kruhu, co nejrychleji přestavět předměty do druhého kruhu, vrátit se ke startu a předat štafetu.

Hraje se na několik kol, které se liší manipulací s přenášenými předměty.

- 1) závodník smí použít pouze pravou ruku
- 2) závodník smí použít pouze levou ruku
- 3) v kruhu stojí jen jeden předmět a závodník ho musí přemístit do pravého kruhu pouze nohama
- 4) přemísťování předmětů v kleku, postrkováním pouze hlavou
- 5) první závodník vezme v kruhu všechny předměty, odnese je ke startu a předá druhému závodníkovi, který je odnese do druhého kruhu a zpět běží s prázdnou, atd.

Jestliže kužel po postavení spadne, nebo je předmět postaven mimo kruh, musí se závodník vrátit a závalu opravit.

Hodnocení: vítězné družstvo získává tolik bodů, kolik je družstev, další vždy o jeden bod méně, takže i poslední družstvo získá 1 bod.

Body z jednotlivých kol se sčítají. Vítězí družstvo s nejvyšším bodovým součtem.

Míčová bitva

Pomůcky: šest míčů

Hra klade nároky na rychlost, obratnost, postřeh, házení a chytání.

Hráči jsou rozděleni na dvě družstva, každé obsadí polovinu tělocvičny, rozdělené středovou čarou. Každé družstvo dostane 3 míče.

Na povel začíná hra - hráči po sobě pálí ze všech sil. Kdo je zasažen míčem, který se před tím nedotkl země, je vyřazen z další hry a odchází „na mrchoviště“ (předem vymezené místo – lavička, žíněnka apod.)

Střelci nemusí mít nabito a mohou se s míčem volně pohybovat. Míč, který přiletí od protihráčů, může být hozen zpět okamžitě, nebo zadržen a vypálen až ve vhodnou chvíli. Bojuje se do posledního muže.

Hra je podobná vybíjení, ale je podstatně rychlejší a protože je omezena jediným pravidlem, snahou o okamžité vybití soupeře, nacvičuje bezpečné chytání a okamžité prudké vypálení.

Vybráno z Encyklopedie her Miloše Zapletala.

Nejenom pohybem živ je sokol

Fakta k památnému dnu sokolstva 8. října.

Ještě konkrétní údaje ke článku o památném dnu sokolstva z minulého čísla – doplnění informací.

Doba byla krutá – a konstatování německých úřadů, že Sokol je organizací nebezpečnou a nepřátelskou – bylo pravdivé. Sokol se stává středem otevřeného i tajného odporu proti Říši. Byl vydán zákaz veškeré činnosti, zákaz vzniku náhradních organizací, zákaz hromadného přestupu sokolských jednot do jiných organizací. Byl zajištěn spolkový majetek, sokolské úřady zavřeny, zajištěna peněžní hotovost, cenné papíry, pokladní knihy. Celkový majetek ČOS byl odhadnut na 600 milionů (k 31. XII. 1939) – 1016 sokoloven, 1506 stadionů, cvičišť a hřišť, 132 koupališť, 29 plováren, 6 loděnic, dále 9 zimních chat, 25 lyžařských můstků, 21 letních a 16 zimních jízdáren, 60 tábořišť, 716 biografických licencí a několik set hostinských, restauračních a hotelových koncesí! (Když čtete tato čísla jednotlivých zařízení, která Sokol vlastnil a hlavně využíval ke své činnosti, mělo by každého napadnout, že dnes často oblíbené tvrzení, že v Sokole se cvičilo pouze na nářadí, je nesmysl a nikdy to nebyla pravda!!)

Tato situace, pochopitelně, vzbudila zájem i za hranicemi naší republiky, tak např. ve vysílání BBC z Londýna Prokop Drtina prohlásil, že zrušení Sokola ukazuje, že nezvaní protektoři ztrácejí nervy – a poukázal na to, že r. 1916 za první světové války totéž učinilo i Rakousko. Konečně vlastně se nemusíme vracet tak daleko do historie, komunisté na začátku své vlády to udělali stejně.

Represe proti Sokolu však měly spíše opačný účinek – všichni si totiž uvědomili, co je v sázce. Zrušení Sokola bylo součástí Heydrichovy snahy nejen o likvidaci odboje, ale také snahy vypořádat se jednou pro vždy s českou inteligencí.

Zatčení sokolové putovali většinou přes Malou pevnost v Terezíně do koncentračních táborů v Osvětimi a Mauthausenu, někteří rovnou na popravistiště.

Podle náčelnice Marie Provazníkové bylo 8. října zatčeno 900 sokolů (49 členů výboru ČOS, 19 členů předsednictva, 17 z náčelnictva mužů, 9 z předsednictva vzdělavatelského sboru a 216 činovníků v župách!) Mezi oběťmi byl i Stanislav Bukovský, úřadující starosta Jan Keller, člen předsednictva Jan Pelikán a předseda vzdělavatelského sboru Ladislav Jandásek. Tato jména, společně s dalšími, najdete na pamětní desce na vnitřním nádvoří Tyršova domu.

Část sokolského jmění dostalo tzv. Kuratorium, část Nadace Reinharda Heydricha, od listopadu 43 byl v Tyršově domě vojenský lazaret. Všechny hmotné upomínky na organizaci (prapory, busty sokola atd.) musely být povinně odstraněny. Ukázalo se ovšem, že to bylo vlastně zbytečné, protože sokolská myšlenka a sokolské ideály doutnaly a žily pod povrchem, aby se při první možné příležitosti rozhořely novým mohutným plamenem.

Jarina Žitná

„Demokracie je ta jediná forma lidské společnosti, která se nejen nebojí pravdy, nýbrž se dívá na pravdu jako na svého spojence!“

R. B. Perry

Marie Provazníková – legendární náčelnice

Vydržela až do pádu komunismu a dočkala se znovuvzkříšení Sokola. Sokolské řady opustila 11. ledna 1991 v exilu ve Spojených státech v nedožitých 100 letech.

V té době jsem začínala ve funkci náčelnice ČOS. Na chodbě Tyršova domu jsem potkala br. Žižku – a hrklo ve mně. Stroze mi oznámil: „Přivezli Provazníkovou. Bude tryzna, mluví náčelnice!“ Chápala jsem, že by to tak mělo být, ale... Sestra Provazníková byl pro mne pojem, osoba více než uctívaná a vážená.

Osobně jsem se s ní setkala pouze jednou – a to ještě vlastně na dálku. Právě skončilo poslední vystoupení na XI. Vsesokolském sletu. Měla jsem to štěstí, že jsem si mohla zacvičit dorostenecká prostrná „Bílé kroužky“ ještě o sletových Dožínkách. Byl definitivně konec a rozjařené dorostenky chytily sestru Provazníkovou a nesly ji přes nástupiště. Byla v obličeji rudá až fialová rozčilením – a nebylo to pouze radostí! Už tenkrát určitě věděla, že ji čeká emigrace a že se z olympiády v Londýně domů nevrátí.

Ještě před slavnostní tryznou na vnitřním nádvoří Tyršova domu přišla za mnou na náčelnictvo malá, stará a velmi čiperná paní – sestra Zdena Srdínková. „Hledám Tě. Já jsem poslední členka cvičitelského sboru sestry Marie“ a tak jsme daly nějak tu vzpomínku společně dohromady.

Marie Provazníková se narodila 24. října 1890 v Praze. Studovala na dívčím gymnasiu a studia na Univerzitě Karlově ukončila r. 1915 zkouškou z tělocviku. Ve studiu však pokračovala až do roku 1918 a vyučovala pak na Drtinově gymnasiu. Stala se sokolskou cvičitelkou a už ve 28 letech členkou náčelnictva žen ČOS. Jako odborník i dobrý organizátor se rychle v sokolském životě uplatnila. V roce 1932 se stala náčelnicí ČOS a v této funkci pracovala až do r. 1938. Byla to doba největšího rozkvětu Sokola, který byl organizací vpravdě národní a ovlivňoval výrazně život české společnosti. V době druhé světové války byl ovšem jako organizace režimu nepřátelská zrušen a perzekuován. Válka skončila a sestra Provazníková byla znovu zvolena náčelnicí ČOS. Byla duší příprav XI. vsesokolského sletu, který měl být – a také byl – oslavou nově získané svobody.

Zásluhy a vysoká odbornost ji vynesly až do významné funkce mezinárodní. R. 1946 byla zvolena náčelnicí Mezinárodní gymnastické federace (FIG) a aktivně se v této funkci podílela na přípravě prvních poválečných OH v Londýně v r. 1948. V té době už byla situace v Československu na pováženou a ona to dobře věděla a správně předpokládala novou perzekuci Sokola jako demokratické a Masarykovým myšlenkám věrné organizace. Do Londýna odjela jako vedoucí družstva československých gymnastek, ale domů se už nevrátila. Zůstala v Londýně a někdy v prosinci 1948 odjela do Spojených států.

Ani v emigraci svou práci v Sokole nepřerušila a stala se náčelnicí Ústředí československého sokolstva v zahraničí. Její jméno znali a respektovali – a stále znají a respektují – všude. Kromě celé řady odborných publikací shrnula své myšlenky do známé knihy „To byl Sokol“, která vyšla po r. 1990 i u nás doma. Je pravda, že tuto knihu psala již jako stará dáma a s hlediska dnešních vědomostí víme, že jsou v ní některé nepřesnosti. To ovšem nic nemění na tom, že to není pouze vzpomínkové čtení, ale že ukazuje sílu sokolské myšlenky a její vliv na jednotlivce i na národ – a víru v budoucnost Sokola.

A to už se dostáváme k dnešku, kdy – jak všichni dobře víme – není situace Sokola právě růžová a kdy už záleží pouze na nás, abychom svou práci a úsilím pokračovali v jejím díle!

V roce 2002 byl Marii Provazníkové udělen řád TGM in memoriam!

Jarina Žitná

Edvard Beneš v dějinách světa své doby

Návraty k Edvardu Benešovi v souvislosti s rolí, již mu bylo souzeno hrát ve střetu se zly dvou světových válek, fašismu a komunismu, zůstávají v soudech některých kritiků i hodně kontroverzní. Otázkou zůstává, co mohl Beneš dělat jinak než dělal ve dnech Mnichova 1938 a února 1948, v prvních letech druhé světové války, či později při jednáních se Stalinem? A po válce doma, zejména v únoru 1948? Poznávání pravdy v dějinách nezastoupí sebesmělejší spekulace. K vynášení věrohodných soudů však spekulace nestačí. Úkolem historiků - a nejen historiků ! - je poznávat vše podstatné co se v dějinách stalo, proč ten či onen subjekt jednal jak jednal. Jen takto získané poznání vede k nalezení pravdy.

O díle, jež za sebou Edvard Beneš zanechal celým svým životem, životem plným bojů a usilovné práce v první polovině dvacátého století, století dvou světových válek, existuje soudů mnoho. Jedním z nich je výpověď T. G. Masaryka v knize Světová revoluce; tam mj.: „Spolupráce s drem Benešem byla snadná a účinná. Nebylo třeba mnoho řečí; byl politicky a historicky tak vzdělán, že stačilo slovo. ...Vývojem událostí dr. Beneš rostl; při vši vázanosti umluveným programem postupoval v provádění hlavních úkolů velmi samostatně. Jeho iniciativnost byla značná a pracovitost neúměrná. Oběma nám prospělo, že jsme měli tzv. trpkou zkušenost životní; probili, propracovali jsme se z chudých poměrů, a to znamená nabýt praktičnosti, energie a odvahy.“ (Spisy TGM 15, s. 31-32.)

Masarykovo ocenění Beneše nebylo jen uznáním zásluh za práci v podmínkách čtyři roky trvající světové války. Masaryk poznával Beneše již před válkou. Jak mu rozuměl, napovídá sama skutečnost, že ve chvíli kdy se připravoval zahájit boj proti monarchii, která začala světovou válku, přijal nabídku třicetiletého Beneše ke spolupráci. Masaryk věděl, že Beneš se usilovně vzdělává, imponovala mu též jeho etičnost; a nemýlil se. Proto mu po dvou letech spolupráce nabídl přátelství; za války! To pokračovalo - až za hrob!

Soudů kvalifikovaných o Benešovi existuje mnoho. Ferdinand Peroutka, jemuž bylo souzeno prožít dramata dvacátého století v čase shodném s časem Benešovým, cítil již v roce 1949 potřebu ozvat se proti kritikům obviňujícím Beneše za to, co se stalo v Československu v únoru 1948. V meditaci: Byl Edvard Beneš vinen? Peroutka nevěčné soudy odmítl. Konstatoval mj.: „Dvakráte bylo dáno prezidentu Benešovi vychutnat sedlinu z poháru života. Po obakráte proto, že představoval malý národ vedle velkého uchvatitele, který se již rozhodl ke skoku. Dvakráte nalezl kritiky, kteří mu vytýkali, že se choval nesprávně. Roku 1938 mu vytýkali, že ...byl k Hitlerovi nepovolným. Rok 1948 mu vytýkali tím, že ustoupil tlaku komunistů. V obou případech lze namítnout, že všechny ostatní způsoby byly vyzkoušeny – někým jiným – a také nevedly k cíli“. A Peroutkův závěr: „Snad vůbec neexistuje úspěšný způsob, jímž by se mohl malý stát řídit před tváří velkého usurpátora“. (MDS 1950, Paříž; též Knihovna Solečnosti Edvarda Beneše, svazek 3.)

U příležitosti 110. výročí Benešova narození jsem byl požádán promluvit. Zvolil jsem téma: Edvard Beneš 1945 – 1948; tragédie státníka demokrata. Vzpomněl jsem mj. rozdílné situace, za nichž se vraceli domů v roce 1918 T. G. Masaryk; a v roce 1945 E. Beneš. Masaryk se vracel, z USA, po válce; Beneš se vracel, ještě za války, z Velké Británie přes severní Afriku, střední východ a Sovětský svaz, zemi vítězného „socialismu“. O deset let později, ke 120. výročí Benešova narození, jsem konstatoval: „Tvzení o Benešově selhání či fatálních chybách v době Mnichova, za druhé světové války a v únoru 1948 jsou ideologicky scestné. Vypovídají nikoli o Benešovi, ale o autorech podobných konstrukcí. Dějiny Evropy v desetiletí 1938–1948 neznají státníka, který byl s to, sám, demokratickým světem opuštěn, odolat agresí hitlerovského fašismu a stalinského komunismu. (In sborník: Edvard Beneš Československo Evropa, ed. Zdeněk Veselý a kol., 2004.)

Beneše si velmi vážil Winston Churchill. 27. července 1939 pořádal na jeho počest oběd. Zúčastnilo se ho asi čtyřicet představitelů britské politické elity. Všichni přijali Beneše jako hosta vzácného, ocenili jeho odvahu a sebezapření, jež prokázal v čase mnichovské krize. W. Churchill ukončil úvodní řeč: „Nevím, jak se věci dále vyvinou, ... Ale jsem si docela jist, že mír se nebude uzavírat bez Československa. Slibuji, že pokud budu živ, budu pracovat, abych odčinil ten hrozný zločin, kterého jsme se na vaší zemi dopustili.“ (Churchillova slova zaznamenal setkání přítomný E. Tábořský, Benešův tajemník). Jak Churchill svá slova myslel, napovídají i jeho paměti; v nichž poznamenal mj.: „Je těžké najít období k nemoudrosti britské a slabosti francouzské vlády, ... soudu historie neujdou ani Spojené státy. Ponořeny do vlastních záležitostí ... jen hleděly na změny, které probíhaly v Evropě, a domnívaly se, že se jich netýkají. ... Nad nepříjemně doléhajícím břemenem Američané pouze pokrčili rameny, a tak se stalo, že během několika let byli nuceni prolévat krev a vynakládat bohatství Nového světa, aby se zachránili před smrtelným nebezpečím“. (Druhá světová válka, I. díl, s. 74-75; Tábořského knihu Prezident Beneš mezi Západem a Východem vydala Mladá fronta v roce 1993.

Masaryk založil ve dvacátém století spolu s Edvardem Benešem tradici v nejlepším slova smyslu evropskou! Zakládali ji společným úsilím o život bez válek, ve svobodě, úsilím o harmonii mezi národy Evropy a světa sub specie aeternitatis.

V roce 1935 převzal Beneš po pětaosmdesátiletém T.G. Masarykovi funkci hlavy státu. Co ho čekalo mně připomíná biblického Davida. V Mnichově proti němu stál nejen agresivním nacismem posedlý Hitler v roli Goliáše, ale po jeho boku i představitelé demokratických velmocí! Co ona konfrontace ve světě způsobila, je známo. Beneš v oné době myslitelsky a eticky přečtněl v nejlepším slova smyslu nejen agresivního Goliáše, ale i jeho imperiální Pelištejce.

V roce 1936 představil československé i světové veřejnosti E. Beneše F. X. Šalda. V předmluvě ke knize Edvard Beneš ve fotografii. Historie velkého života, byl Beneš Šaldovi mužem, který přesvědčoval pravdivostí své myšlenky. Vzpomenuv jeho působení za světové války ve Francii, poznamenal: „Beneš je z lidí, kteří jdou za svou myšlenkou, neprodají ji za mísu čočovice.“ A v předmluvě dále: V představách nestranných pozorovatelů se Beneš stával celým jedním pólem civilizace práva, kooperace národů, přesvědčení o vítězství rozumu a ducha nad surovými pudů zvěle a násilnické expanze, která hrozila evropské civilizaci. Šalda hodnocení končil: „Na všechny tyto tužby odpovídá značka E.B., která, není-li již, stane se brzy stejně proslulou a rozšířenou jako značka T.G.M.“

Beneš kráčel stopou Masarykovou od prvních let své dospělosti. Kráčel jí i po Masarykově skonu - v časech fatálních krizí světa. Komunismu kladl v únoru 1948 odpor šest dní, od vnějšího světa izolován. Demisi ministrů nakonec přijal, aby zabránil krveprolití! V odporu totalitarismu vytrval až do konce svých dnů. Osobností výrazně orientační zůstává i při řešení problémů světa našich dnů.

Jaroslav Opat

Předneseno u pomníku prezidenta Edvarda Beneše v Brně při slavnostním shromáždění k výročí 130. narozenin dne 28. května 2014 . Zaslal bratr Kruml z Brna

Kalendárium

- 1. října 1990 - „Smlouva dva plus čtyři“ podepsána zástupci USA, SSSR, Velké Británie a Francie. Umožnila novou existenci sjednoceného Německa
- 1. října - Mezinárodní den hudby. Rozhodnuto Mezinárodní hudební radou r. 1974
 - Mezinárodní den seniorů – stanoven rozhodnutím rezoluce VS OSN, slaví se od r. 1991
- 1. října 1920 - založena první česká sklářská škola v Železném Brodě
- 3. října 1990 – zánik NDR a vznik Spolkové republiky Německo
- 4. října 1910 – narodil se Adolf Bránda – spisovatel. Zemřel 28. 9. 2008.
(„Dědeček automobil“, „Stříbrná paruka“, „Severní nádraží“, „Lazaretní vlak“, „Dva muži v jedné válce“ atd.)
- 5. října 1880 - v Paříži se narodil Jaques Offenbach, jeden z nejvlivnějších skladatelů populární hudby v 19. stol. Přinesl do světa hudby „kankán“.
(„Orfeus v podsvětí“, operety, opera „Hoffmanovy povídky“)
- 5. října 1910 - Portugalsko prohlášeno republikou – v době vzniku teprve čtvrtá republika v Evropě
- 5. října 1920 - v Praze založeno umělecké sdružení „Devětsil“, ve kterém se sdružovala česká avantgarda. Snaha přiblížit se k publiku.
- 6. října 1960 - zemřel Karel Absolón, profesor na UK v Praze. Známý speleolog – věnoval se průzkumu Moravského krasu (zprístupněna Macocha, probádána Pekárna a objeveny Punkevní a Kateřinská jeskyně. Lokality prehistorického člověka na Moravě – Přerov -Předmostí, Dolní Věstonice, Ondratice)
Práce v krasových oblastech v Anglii, Francii a na Balkáně.
- 7. října 1900 - narodil se filmový režisér a scénarista Václav Krška. (Filmy „Kluci na řece“, „Noční motýl“, životopisné filmy - Mladá léta (Jirásek), Z mého života“ (Smetana), „Revoluční rok 1848“, „Legenda o lásce“, „Dalibor“)
- 9. října 1410 - první písemná zmínka o Staroměstském orloji. Byl dílem Mikuláše z Kadaně ve spolupráci s astronomem Janem Ondřejovým. Roku 1410 velká úprava dílem mistra Hanuše. R. 1865 – 66 osazena nová deska s Mánesovými kresbami. Orloj zničen v posledních dnech II. svět. války, pak obnoven. Je na seznamu kulturních památek v ČR (Unesco)
- 9. října 1910 – narodil se basista Karel Kalaš. V letech 1939 – 1972 členem operního souboru ND
- 9. října 1940 - narodil se John Lennon – skupina Beatles. Malíř, herec, hudebník, polit. aktivista. Zemřel 8. 12. 1980 – atentát.

9. října 2000 - vydáno povolení ke spuštění prvního bloku jaderné elektrárny Temelín
10. října 1780 - císař Josef II. položil základní kámen města Terezín (jméno na počest Marie Terezie). Nejdokonalejší pevnost 18. stol. Osmiúhelník s 5 bastiony, 153 skladišť, kam se vejde 1420 tun střelného prachu a výživa pro 60 tisíc mužů na 3, 5 měsíce.
Později sloužil jako vězení – zemřel zde Gavrilo Princip – atentát v Sarajevu, za II. svět. války průchozí koncentrační tábor především pro židy, na tzv. Malé pevnosti byli hlavně političtí vězni
10. října - Světový den duševního zdraví . Vyhlášen Světovou federací duševního zdraví, sdružuje 150 národů
12. října 1720 - Český sněm schválil tzv. „pragmatickou sankci“, která zajišťovala Habsburkům právo následnictví i po ženské linii
14. října 1890 - narodil se Dwight David Eisenhower – vrchní velitel spojenců v Africe, při vylodění v Normandii, v letech 1944 – 45 velitel všech spojenců v Evropě. 7. května 1945 přijal kapitulaci Německa. 1953 – 1961 byl prezidentem USA.
Zajímavé heslo: „ Člověk by měl být každý den šťastný. Hrát tvrdě, přitom se bavit a pohrdat zlem!“
Zemřel 28. 3. 1969.
14. října 1990 - zemřel hudební skladatel Leonard Bernstein – muzikály, balety, písně. Nesmírné zásluhy o popularizaci hudby – výchovné koncerty známé i z televize.
15. října 1900 - zemřel jeden ze zakladatelů české národní hudby Zdeněk Fibich (Opery – „Nevěsta mesinská“, „Šárka“, „Bouře“), tvůrce nové formy melodramu – trilogie „Hipodamie“, symf. básně „Toman a lesní panna“ atd. Asi nejznámější je „Poem“ ze selanky „V podvečer“)
16. října 1980 - zemřel Prokop Drtina, právník, zastánce Masarykových idejí. V r. 1936 byl osobním tajemníkem Dr. E. Beneše, r. 1939 odchází do exilu, od listopadu 1945 ministrem spravedlnosti. Po vítězství KSČ v r. 1948 se pokusil o sebevraždu, potom 15 let ve vězení. Zajímavé čtení jsou jeho „Paměti“
17. října 1920 – narodil se český herec Rudolf Hrušínský. Člen činohry ND, natočil více než 100 filmů – postavy nejrozličnějších charakterů. Podepsal „2000 slov“ – čtyři roky dělal taxikáře. Po r. 1990 dvakrát poslancem NS.
20. října 1960 - otevřeno v Královské oboře v Praze Planetárium. Poslední rekonstrukce ukončena nedávno. Jedno z nejmodernějších zařízení toho druhu v Evropě.
20. října 1970 - zemřela jedna z nejlepších českých altistek všech dob, Marta Krásová. Od r. 1928 členka ND. Její tvorba obsahovala český i světový repertoár. Manželka hudebního skladatele K. B. Jiráka
21. října 1520 - portugalský mořeplavec Magellan objevil průliv, který dnes nese jeho jméno. Odděluje Ohňovou zemi od pevniny Jižní Ameriky.
23. října 2000 - astronom Miloš Tichý v observatoři na Kletci objevil novou kometu, je pojmenována po něm.
23. října 2000 – zemřel v Praze Prof. PhDr. Eduard Goldstucker, literární kritik, historik a překladatel. R. 1939 emigrace – měl židovský původ. Pracoval pro exilovou vládu v Londýně, r. 1948 se stal prvním čs. velvyslancem v Izraeli. Od r. 1951 tři a půl roku vězněn. Roku 1955 rehabilitován. Veřejně kritizoval invazi sovětských vojsk - r. 1969 další emigrace, r. 1990 návrat domů.

24. října - „Světový den organizace spojených národů“ – slaví se od. r. 1947.
OSN má své sídlo na Manhattanu – USA
25. října 1940 - Jan Masaryk a lord Halifax podepsali československo – britskou
dohodu o čs. branné moci, důležité pro právní postavení našich vojáků
a letců ve Velké Británii
27. října 1760 – zemřel představitel temna – jezuita Antonín Koniáš. Přestavitel
protireformace - páčil nekatolické knihy a pronásledoval nekatolíky.
27. října 2000 – zemřela ve Vídni vynikající česká herečka a krásná žena Lída Baarová.
Stala se milenkou jednoho z prominentních nacistů Josefa Goebelse.
Pro práci v Německu dokonce odmítla i nabídku z Hollywoodu. Po
válce souzena za kolaboraci, po propuštění emigrovala do Vídně.
28. října 1940 - začal italský útok na Řecko, které se ubránilo a padlo teprve až
vydatnou pomocí Wehrmachtu
30. října 1919 - zemřel ve Švýcarsku Jean Henri Dunant, nositel Nobelovy ceny,
spoluzakladatel Mezinárodního Červeného kříže
31. října 1790 - Jean Pierre Blanchard – první let s lidskou posádkou v Praze. R. 1785
se mu podařilo přeletět kanál La Manche
31. října 1920 - narodil se Dick Francis – žokej, novinář, spisovatel oblíbených
detektivek z dostihového prostředí
31. října 1980 - zemřel v Praze Jan Werich.
Veškeré komentáře jsou zbytečné, takže raději několik jeho vzácných
vtipných a lidských „mouder“!

*„Když už člověk jednou je,
tak má koukat, aby byl.
A když kouká, aby byl a je,
tak má být to, co je,
a nemá být to, co není,
jak tomu v mnoha případech je!“*

„Hloupost se fackováním nedá vyléčit!“

„Kde je blb, tam je nebezpečno!“

*„Mládí biologické
neosvobozuje od blbosti a hlouposti,
stejně jako stáří nezaručuje moudrost.“*

*„Nad lidskou hloupostí
se také nedá zvítězit.
Ale nikdy se nesmí
přestat proti ní bojovat!“*

Poslyšte, co o Werichovi říkalo jeho duchovní dvojče – Jiří Voskovec:

„On byl strašně drzý. Celý život říkal lidem všechno do očí!“

Nejen hrady a zámky

Pamětihodnostmi v naší zemi nejsou jen hrady, zámky, kostely, barokní domy a mnoho dalších historických staveb, ale i živá příroda, která je po staletí obklopuje. I v ní je cítit ruka člověka a jeho um. Bez lidských zásahů bychom nemohli využívat vodní toky, lesy a háje, ale i nesčetné parky s památnými stromy. Je jistě mnoho cest, jak podporovat vnímavost ke kráse naší krajiny a snažit se uspokojovat požadavky těch, kteří jí rozumějí. Chránit přírodu a krajinu může hlavně ten. Kdo, ať si to uvědomuje či ne, je schopen vnímat její estetickou tvář. Pochvalme především obnovu starých rozhleden a zásluhou Klubu českých turistů a samospráv výstavbu nových. Za posledních pět let jich bylo postaveno přes sto. Naše republika se tak stává rájem rozhleden. Také Česká televize svým pořadem s názvem Rozhlédni se člověče přispěla k posílení zájmu o nezapomenutelné pohledy z výšin. Mnohé kraje konečně pochopily, že není nutno budovat rozhledny nákladné. Svému účelu mohou dobře sloužit jednoduché dřevěné na způsob malých rozhleden nad rašeliništi, jak je známe ze Šumavy. Škoda, že se v poslední době zapomíná, že rozhled do kraje mohou poskytnout i místa s vyhlídkou. Dřívější většinou zarostla. Stačilo by často pokácet několik stromů nebo provést jejich úpravu. Proti vykácení rozsáhlých lesních ploch s cílem výnosného prodeje dřeva se nic nenamítá. Za první republiky bylo takových vyhlídkových míst celá řada, staraly se o ně okrašlovací spolky. Živým památkám ne vždy bohužel věnují pozornost informační letáky vydávané ve spolupráci s cestovními kanceláři. Mám před sebou materiál s názvem Tipy na výlet, který obsahuje přes dvacet námětů k návštěvě okolních památek Luhačovic. Nenašla jsem bohužel ani jeden návrh na výlet do překrásné okolní krajiny ani doporučení k návštěvě místní přírodní pozoruhodnosti. I polodenní či celodenní zájezdy regionálních cestovních kanceláří postrádají často ve svém programu popularizaci těchto hodnot. Při jízdě autobusem si průvodci všímají zejména památek stavebních, ale o krajině, jejím charakteru a půvabu se většinou nezmiňují. Při návštěvě zámků, kolem nichž bývají rozsáhlé parky, se o nich průvodci ne vždy rozhovoří, nebo jen zřídka návštěvníky jimi provázejí. Zato uvnitř architektonické památky vykládají podrobně o každém obrázku, což se pokládá za samozřejmost. Obraz není podle zvyklostí roven památnému stromu. Nebylo by ovšem spravedlivé nezmiňovat se o snaze přiblížit našim občanům krásu pěstěných zahrad. Koncem června byl za mediální podpory českého rozhlasu uspořádán Víkend otevřených zahrad, který zájemcům umožnil přístup do 127 zahrad. Další oblastí, kde by se přírodní památky měly objevovat ve větší míře, jsou pohlednice. V naší zemi se dosud, i když v menší míře než dříve, udržuje zvyk pozdravit přátele z nějakého výletního místa. Příkladů, kdy by zároveň s pohledem na město či osadu byla zachycena i okolní krajina nebo místní přírodní zajímavost, je málo. Jaké potěšení pro vyznavače Máchových veršů, když v místech jeho nejslavnější básně může získat pohlednici „kde jezero v hory se kloní, po vlnách jiskra jiskru honí, po vodě hvězda s hvězdou hraje.“

Nakonec vyslovme poděkování Václavu Větvíčkoví za jeho rozhlasové ranní reakce, v nichž nás učí prožívat naši přírodu a jedinečnou krajinu. Navíc dovede svůj výklad o památkách přírodních spojit s pohledem na historická sídla.

Zakončeme tyto řádky slovy J. A. Komenského: Kdo si umí vážit přírody, ten ji také miluje. Láska k přírodě by měla být vštěpována dětem v rodinách, ve škole jako jedna z jedna z nejváženějších vlastností člověka.“

Marcela Hutarová

Kameny, o které se má zakopnout!

Divný název, že? Ale skrývá se za ním akce, kterou bychom měli znát a respektovat. Správný a obecně ve světě užívaný název zní

Stolpersteine

Původně projekt německého umělce Gunthera Demniga – upomínka na oběti holocaustu a oběti nacistického režimu. Správný český překlad, který se také používá, zní „*Kameny zmizelých*“ a má být poctou a vzpomínkou na ty, kteří nepřežili druhou světovou válku. Před domy, kde žili a pracovali se umísťuje do dlažby chodníku čtverhranná dlaždice z betonu, každá hrana měří 10 cm. Na její horní stranu je připevněna mosazná destička s nápisem: „zde žil...“

Tradice těchto kamenů vznikla už v devadesátých letech, v roce 1995 byly první kameny osazeny. Koncem roku 2006 jich už bylo osazeno přes 9000 ve 186 městech, původně v Německu, pak se akce rozšířila do Rakouska, Itálie, Holandska a Maďarska.

První kameny v České republice byly osazeny v říjnu 2008 – bylo to 10 kamenů v Praze-Josefově. Později se postupně přidávala další města – Brno, Kolín, Neratovice, Ostrava, Olomouc, Teplice.

V republice původně akci organizovala Unie české židovské mládeže, od r. 2009 Občanské sdružení Stolpersteine. cz

Snahou je rozšířit vědomosti o těch, kteří za nás položili své životy, z muzeí na rušnou ulici, do denního života.

Informaci o existenci u nás ještě málo známé organizace zaslal do redakce Souzvuků bratr Michal Doležel, vzdělavatel Sokola Brno a člen vzdělavatelského odboru. Právě v Brně byly v poslední době osazeny čtyři „kameny“, jako vzpomínka na čtyři význačné vysokoškolské brněnské profesory, členy Sokola Brno I., aktivní účastníky odboje.

Byli to: *Dr. Vojtěch Rosický* – nar. 30. 10. 1880, zemřel na následky hladu, zimy a týrání 9. 2. 1942 v Mauthausenu. Byl zakladatelem Mineralogického ústavu Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity v Brně, v letech 1925 – 26 jejím rektorem. Byl členem ilegálního hnutí vysokoškolských profesorů, v prosinci 1941, zatčen, v lednu odvezen do Mauthausenu, kde jeho životní cesta tragicky skončila.

Prof. PhDr. František Koláček – nar. 9. 12. 1881, profesor geografie Masarykovy univerzity, v letech 1931 – 32 děkanem její přírodovědecké fakulty, od r. 1937 členem Sokola Brno, účastník odbojového hnutí. 5. 12. 1941 zatčen a rozsudkem stanného soudu v Brně ze dne 13. I. 1941 odsouzen k trestu smrti. Ten byl vykonán na 72 osobách v Mauthausenu, dne 7. 5. 1942.

JUDr. František Skorkovský – nar. 1. 10. 1909 v Terstu, kde byl jako mladík svědkem fašistického „jednání“ se skautskou organizací, v r. 1928 se rodina stěhovala do Brna, kde také vstoupil do Sokola. Vystudoval Právnickou fakultu, pro své jazykové znalosti (němčina, italština, francouzština, angličtina, slovinština a srbochorvatština) se často zúčastňoval studentských kongresů v cizině. V r. 1938 se zúčastnil všesokolského sletu a v listopadu 1939 pohřbu Jana Opletala. 17. listopadu byl zatčen a ještě téhož dne bez soudu popraven.

Prof. MUDr. Jan Jebavý – nar. 10. 5. 1908, vystudoval Lékařskou fakultu Masarykovy univerzity a stal se asistentem na její oční klinice. Byl členem předsednictva sokolské župy Jana Máchala a vynikajícím atletem. Jeho disciplinou bylo především 110 m překážek. Prvně byl zatčen 1. září 1939 a vězněn na Špilberku. Jako člen Obrany

národa byl za stanného práva 8. října 1941 zatčen znovu, souzen v Brně a odeslán do Mauthausenu s poznámkou „RU“, tzn. „návrat nežádoucí“. Byl zavražděn injekcí do srdce.

Vzpomínám si, že jsem na hradbě koncentračního tábora v Mauthausenu viděla pamětní desku brněnských vysokoškolských profesorů, kteří touhu po svobodě zaplatili svým životem.

Informace br. Doležela byla pro mne, jako asi pro většinu čtenářů, novinkou – ale novinkou, kterou bychom měli přivítat, podporovat ji a dostat tak do povědomí naší veřejnosti také někdy téměř zapomenutá sokolská jména. Přejít z muzeí na ulici – to znamená oslovit daleko větší počet lidí! A nezapomeňte!

„Aby si někdo mohl kámen přechíst, musí se před obětí sklonit!“

Z informací br. Doležela zpracovala Jarina Žitná

Adresa organizace: Stolpersteine cz o.s. Maiselova 18, 11000 Praha 1

Mail: info@stolpersteine.cz

Příliš vzdálený most

Poslední porážka Spojenců za 2. světové války

Operace Market Garden – konala se v září 1944 u holandského Arnhemu a Nijmegenu, byla to vůbec největší výsadková akce v dějinách. Cílem operace bylo obsazení mostů přes ramena Rýna – Spojenci počítali s tím, že budou bojovat proti oslabeným a nevytrénovaným záložním vojákům – ke své velké škodě se spletli! Čekal je nečekaně silný odpor dobře organizovaných elitních oddílů Waffen SS, 9. tankové divize SS „Hohenstaufen“ a 10. tankové divize SS „Frunderberg“.

Podle plánu měli obsadit zmíněné mosty výsadkáři, vyzbrojení shozenou technikou – operace Market a další výsadkáři měli obsadit předem zajištěná místa v Belgii – část Garden. Úspěch operace by znamenal rychlou porážku Německa a možnost ukončit válku ještě v r. 1944.

Spojenecké síly však postupovaly velmi pomalu, nedokázaly dodržet čas stanovený na jednotlivé úkoly – a most u Arnhemu se jim nepodařilo udržet, dočasně obsadili pouze jeho severní konec. Tíhu boje nesly na spojenecké straně příslušníci 82. výsadkové divize All-American a 101. výsadkové divize USA, známí jako „Křídlicí orli“.

Oběti nešťastné akce byly pohřbeny v r. 1945 na vojenském hřbitově v Oosterbeeku, kde je umístěno i vojenské muzeum. Velkou expozici Muzea osvobození najdete v Groesbeeku nedaleko Nijmegenu.

Historie bojů U Arnhemu a Nijmegenu je popsána v literatuře, ale obecně známá je z vynikajícího filmu z roku 1977 „Příliš vzdálený most“, který byl už několikrát promítán i v naší televizi.

Jarina Žitná

„Morálnost se vyplácí, za nemorálnost se musí platit!“ (Bruce Lockhard!)

„...kterýpak Čech by hudbu neměl rád...“

Zdeněk Fibich

Další díl našeho seriálu k Roku české hudby, věnovaný Zdeňku Fibichovi, píšu v době, kdy na stanici Český rozhlas Vltava vysílají jeho „Nevěstu messinskou“. Vynikající, bohužel, dosud naprosto nedocenené operní dílo podle Schillerova dramatu v překladu a úpravě od Otakara Hostinského. Už při premiéře mu vytýkali příliš wagnerovský charakter, ale kdo z operních skladatelů 2. poloviny 19. století se nenechal ovlivnit dílem Richarda Wagnera – a o české opeře 19. století to platí dvojnásob (jinak by – když to trochu přeženeme – možná ani žádná nebyla).

Ale zpátky ke Zdeňku Fibichovi. Na rozdíl od jiných on nikdy nedosáhl žádného významnějšího postavení – s výjimkou postu druhého kapelníka v Prozatímním divadle a později, v posledním roce života, funkce dramaturga opery Národního divadla. Byl člověkem málo průbojným, mírným, spíše samotářským, citově založený. Po většinu života se živil jako hudební pedagog (společně s Janem Malátem vytvořil rozsáhlou školu – rozuměj učebnici a cvičebnici – klavírní hry). I svou tvorbou stál Fibich vždycky ve stínu Smetanova a Dvořákova génia. Proč? Chtělo by se říci, že jeho hudba není ani novátorská, ani taková, aby na sebe strhávala mimořádnou pozornost – že je prostě to „jenom“ velmi dobrá hudba 19. století, která se v záplavě ostatní tak trochu ztrácí. Ale není to pravda! Nejméně v jednom oboru nemá odkaz Zdeňka Fibicha dokonce v celém světě obdoby – totiž v oboru melodramu. Melodramy vznikaly už dříve (mimochodem, i tehdy byl jejich průkopníkem český skladatel: Jiří Antonín Benda). Až do doby Fibichovy se tu však hudba a mluvené slovo střídaly a až on je nechal znít současně. Fibichova melodramatická zpracování básní z Erbenovy „Kytice“ („Vodník“, „Štědrý den“), a hlavně monumentální trilogie „Hippodamie“ na dramata Jaroslava Vrchlického představují naprosté vrcholy tohoto žánru v celých hudebních dějinách. A ještě jedno Fibichovo dílo učinilo svého tvůrce světoznámým, a to jeho selanka „V podvečer“ (selanka je podstatě drobná symfonická báseň), jejíž nejvýraznější melodie zvaná „Poem“ patří mezi společně např. s Händlovým či Dvořákovým „Largem“ nebo Saint-Saënsovou „Labutí“ mezi nejoblíbenější melodie z celé klasické hudby. Za poznámku snad stojí, že za jejím osamostatněním stál houslista Jan Kubelík, který na svých světových turné „Poem“ rád zařazoval jako přídavek.

Zdeněk Fibich pocházel z Vysočiny – ze Všebořic, kde byl jeho otec knížecím lesním radou. Jeho talentu se dostalo od vzdělané a uměnímilovné rodiny velké podpory. Po krátkém studiu u Bedřicha Smetany v Praze se školil na předních hudebních učilištích v Lipsku, v Paříži a v Mannheimu a stal se jedním z nejvzdělanějších hudebních skladatelů své doby vůbec. Po studiích se chtěl usadit v Praze, ale podobně jako o necelé dvě desítky let dříve Bedřich Smetana ani on neodolal pracovní nabídce ze severu a na dva roky odešel do Vilnius. A opět podobně jako Smetana tu přichází o svou první ženu – a také o jedno z malých dvojčat a druhé umírá nedlouho po návratu do vlasti. Fibichová druhá choť jménem Betty (další, třebaže nevýznamná obdoba se Smetanou) je sestrou zemřelé. Je to výborná altistka a Fibich pro ni píše role ve svých operách. Manželství však není nejšťastnější a v devadesátých letech Fibich navazuje mnohem intenzivnější vztah s básnířkou Anežkou Schulzovou. To už ale skladateli zbývá sotva deset posledních let života, který se uzavře v důsledku nachlazení v Alpách ještě před jeho padesátinami.

Fibich vstřebal několik velmi důležitých vlivů. Zejména zpočátku na něj silně působilo dílo Roberta Schumanna, plné hlubokého citu, projevujícího se zejména působivou melodikou. Tyto kvality zůstaly vlastní i veškeré Fibichově hudbě – což bylo dáno nejen dobou, kdy žil a tvořil (zvláště v 90. letech) a co prožíval, ale i jeho lyricky introvertním osobnostním založením. Dále je třeba zdůraznit, že Fibich stavěl na pevných základech položených zakladatelem české národní hudby Bedřichem Smetanou (který byl – jak zmíněno – jedním z Fibichových učitelů) a podobně jako Smetana často komponoval pod vlivem dobového vlastenectví. A konečně je tu podstatný vliv Richarda Wagnera, jímž prosazované kompoziční principy Fibich uplatňoval jak ve své tvorbě operní (hned v úvodu článku jsme to zmínili u „Nevěsty messinské“), tak ve svých melodramech.

Neměli bychom ale zapomenout ani na Fibichovo ovlivnění jinými než hudebními umělci – zejména jeho spolupracovníky z řad literátů. Už jsme zmínili Otakara Hostinského, důležitého českého estetika a hudebního i divadelního vědce, s nímž Fibich nejen spolupracoval, ale i sdílel mnohé názory a udržoval osobní přátelství. Vůbec největší literární podíl na Fibichových skladbách měl básník a dramatik Jaroslav Vrchlický – jde především o operu „Bouře“ (na námět Shakespearovy hry) a o umělecký vrchol celého Fibichova díla, kterým je trilogie scénických melodramů „Hippodamie“. A zmíněná Anežka Schulzová, i ta byla Fibichovi důležitou literární spolupracovnicí – mj. libretistkou tří jeho oper –, ale snad ještě více jej ovlivnila přímo ona sama jako jeho osobní múza.

Několik děl Zdeňka Fibicha už bylo uvedeno, ale mnohem více zatím nikoli a u většiny z nich to tak nechme – tyto informace jsou snadno dostupné v kterýchkoli dějinách české hudby či na internetu. Pojd'me si vyjmenovat jen několik těch, která se zvláště dobře hodí pro první seznámení s hudbou Zdeňka Fibicha. Po populární selance „V podvečer“ by to určitě mohl být nějaký menší výběr z „Nálad, dojmů a upomínek“ – 376 klavírních skladbiček, představujících jakýsi Fibichův osobní deník. Často jde o dílka trvající méně než minutu, jen o jakési črty, z nichž pak někdy Fibich čerpal pro svá větší díla. I slavný „Poem“ se zrodil v této podobě. Kompletní nahrávku „Nálad, dojmů a upomínek“ pořídil koncem 90. let pro Supraphon vynikající slovenský klavírista Marián Lapšanský. Z Fibichových melodramů pro začátek doporučuji „Vodníka“, jehož nahrávka s Jiřím Lábusem vás jistě zaujme, nebo „Štědrý den“. Jste-li milovníky opery, nechte se strhnout dramatickou hudbou „Nevěsty messinské“! Přístupnější pro každého je opera „Šárka“ s námětem „dívčí války“ známé z českých pověstí a máte-li rádi hudbu symfonickou, určitě vás nezklame Symfonie č. 1 F dur. A upozorním ještě na jedno dílo, které sice ničím nevyčnívá nad stovky podobných a ani se o to nesnaží, ale snad právě proto mám tuhle skladbu tolik rád. Je to Fibichova Missa brevis, tedy krátká mše, kterou vytvořil prostě jako hudbu k bohoslužbě, aniž tím sledoval nějaké zvláštní umělecké ambice. Skladba však září krásou své neokázalosti a upřímné vřelosti jako málokterá jiná svého druhu, a to nijak na úkor kvality odvedené řemeslné práce. Velmi příjemně se poslouchá, ještě lépe zpívá, a jistě velmi dobře plní svůj liturgický účel.

Dílo Zdeňka Fibicha sice nikdy nedosáhlo významu srovnatelného s tím, co pro českou i světovou hudbu znamená odkaz Smetanův, Dvořákův, Janáčkův, Martinův či Zelenkův. Přesto i on patří aspoň v jednom z mnoha žánrů, jímž se věnoval, ke světové špičce, (už víme, že jde o melodram) a ve všech ostatních (v opeře, symfonické hudbě, komorní hudbě...) prostě k dobrým skladatelům, jejichž skladby stojí za to poslouchat. Momentálně jeho dílo žije méně, než by si zasloužilo, což je možná ještě důsledkem medvědí služby, kterou kdysi Fibichovi prokázal Zdeněk Nejedlý. Ten jej s prominutím

hloupě prohlásil „největším dramatikem světové literatury hudební v době powagnerovské“ a „historickým vrcholem hudby 19. století“ a – což je to vůbec nejhorší, co mu mohl udělat – účelově jej postavil do přímého protikladu k Antonínu Dvořákovi (víme proč). Věřím však, že tyto nánosy řeka času jednou zcela odplaví a krásné hudbě Zdeňka Fibicha, plné upřímných hlubokých citů a krásných melodií, se dostane plného docenění. Podílet se na tom můžete i vy – a začít třeba hned teď!

Zdeněk Rakušan

Použitá literatura:

KOPECKÝ, Jiří. Přehled dějin hudby 19. století. 1. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého, 2007. 133 s. Skripta. ISBN 978-80-244-1831-5.

Malá encyklopedie hudby. 1. vyd. v Supraphonu. Praha : Supraphon, 1983. 736 s., [48] s. fot. příl.

NAVRÁTIL, Miloš. Dějiny hudby : přehled evropských dějin hudby. Ostrava : Montanex, 2011. 381 s. ISBN 978-80-7225-344-9.

SMOLKA, Jaroslav. Dějiny hudby. Vyd. 1. Praha : Togga, 2001. 657 s. ISBN 80-902912-0-1.

ŠAFAŘÍK, Jiří. Dějiny hudby. II. díl, 19. století. Ve Věrovanech : Jan Piszkievicz, 2006.

Hudba ke kroužení kužely

Je to vlastně jediný případ, kdy vynikající český skladatel komponuje skladbu přímo k sokolskému cvičení. Jmenovanou kompozici věnoval Leoš Janáček, člen Sokola Brno, Moravskoslezské obci sokolské roku 1893. Byla určena pro cvičení mužů a r. 1895 ji také muži zacvičili na III. Všesokolském sletu.

Následující citace je ze sborníku „Tyršův odkaz“, který byl vydán při příležitosti symposia ke 100 výročí Tyršovy smrti. Symposium pořádalo Ústředí československého Sokolstva v zahraničí v Torontu.

„Hudba ku kroužení kužely vyšla nákladem brněnského Sokola r. 1895. Janáček se stal prvním skladatelem - dnes světového jména - jehož hudba zazněla na všesokolském sletu v Praze. Pět oddílů hudby odpovídá požadavku cvičení s kuželi. Každý oddíl je uveden krátkou dvouaktovou fanfárou a má trojdílnou formu da capo. Klidný nápěv třetího oddílu kroužení připomíná vedlejší melodii Dymáka II z Lašských tanců. Celá skladba je ohlasem Janáčkovy folklorního období. (...) Hudba pro cvičení s kuželi zpopulárněla tak, že byla upravena Kmochem pro dechový orchestr jeho kolínské hudby.“

„(...) Sestavy samy při rázovité hudbě Janáčkově, motivované na melodie moravských písní cvičeny stejnoměrně a po většině současně, s vyrovnaným švihem všady, připojené postoje nacvičeny soudobně a jistě. Přáli jsme ten potlesk bratřím Moravanům z plna srdce.“

(Památník III. všesokolského sletu v Praze roku 1895. Praha, 1896, s. 60.)

V Brně nechali skladbu nově nahrát a k výstavě na Špilberku vytvořili animaci. Bohužel se nedochoval popis původního cvičení, a tak je animace výtvarným nebo spíše vizuálním prvkem k hudbě. Letos bude mít brněnský Symfonický orchestr svůj koncert v rámci festivalu Janáček Brno a právě nyní zkouší Janáčkovu „Hudbu ku kroužení kužely“ upravenou pro orchestr. Na festivalu tak bude mít premiéru.

Zpracováno z materiálů zaslaných bratrem Michalem Doležalem z Brna.

Všimli jste si pravopisu? Tak jak to je – „s kuželi“ nebo s „ kužely“?

Možná, že se budete divit, ale obojí je správné a použitelné!

Kužel může být totiž rodu mužského – ten kužel (a tak se také většinou v tělocvičné odborné literatuře uvádí) – a pak je to tedy „s kuželi“, ale vyskytuje se i jako „ta“ kužel (kuželka) v rodě ženském a pak se píše „s kužely“. Vizuelně to asi vypadá lépe, ale přesto se přimlouvám (a sama důsledně používám) výraz, který odpovídá mužskému rodu (podle názvosloví) – tedy „skladba s kuželi“!

Jarina Žitná

Zprávy z jednot a žup

Sokol Třebíč - 75 let táboření a pobytu v přírodě

Lukášek - Sokol Třebíč V letošním roce si připomínáme malé výročí - 75 let táboření Sokola Třebíč. Zakladatelé sokolského pobytu v přírodě jsou prof. Oldřich Pokorný a Ing. Jaroslav Jurenka.

První schůzka zájemců o táboření se konala v září 1938. Na jaře následujícího roku proběhla výroba podsad na sokolském stadionu a v červenci se uskutečnil první tábor. Tábořilo se u rybníka Vidlák nedaleko Opatova. I. období táboření (1939-1940) trvalo krátce. Oldřich Pokorný byl v roce 1941 zatčen nacisty a odvezen do koncentráku v Osvětimi, kde zahynul. Ing. Jurenka byl zatčen v říjnu 1941 a v dalším roce popraven v Brně.

Druhé období (1945-51) formovali a vedli jejich odchovanci Jiří Herzán a Zdeněk Berger. Jako uznání vysoké úrovně této činnosti byl Sokol Třebíč r. 1948 pověřen konáním ukázkového tábora během celého XI. všesokolského sletu. V roce 1951 byl Sokol Třebíč opět násilně zrušen, tentokrát komunisty.

„Pražské jaro“ 1968 přineslo naději na obnovu Sokola. To se však nepodařilo. V Třebíči díky Jiřímu a Zdeně Herzánovým pracuje Sokol Třebíč sice pod hlavičkou ČSTV, ale s plným zachováním tradic, hodnot a symboliky Sokola. Nastává legendární období táborů u Horního Mrzátce, rozvoje vodní turistiky a vodáckých táborů. Opět probíhají zimní tábory. Vznikají skupiny starších táborníků Pavouci a následně Tuláci.

Po roce 1990 přichází plné obnovení činnosti Sokol Třebíč v rámci České obce Sokolské. Pobyt v přírodě přebírají Oleg Šalbaba a Jarka Šiklová. Vzniká nový oddíl táborníků Havrani, pod vedením manželů Lojdových. Tábory jsou pořádány na Jurenkově osadě. Nově je také založena tradice táborů pro rodiče a děti. Tyto tábory organizují několik let manželé Klusáčkovi.

Novodobá historie táboření Sokola Třebíč je psána Lenkou a Radkem Stejskalovými, kteří pokračují ve vedení tábornických oddílů a činnosti pobytu v přírodě. Rodiče a děti pod vedením manželů Lukáškových pořádají tábory v týpí.

Bohatá činnost pobytu v přírodě by se nedala uskutečnit bez dalších lidí, kteří v tak krátkém shrnutí nemohli být jmenováni. Poděkování patří všem, kteří se podíleli a podílejí na rozvoji této činnosti v Sokole Třebíč a umožňují dalším generacím prožívat kouzelné chvíle v přírodě a obohacují tak jejich období dětství a dospívání.

Jan Lukášek,
Sokol Třebíč

Nedožitých 104 let bratra Ing. Bohumila Poláka

V karlovarském krematoriu se rozloučili sokolové s pozůstalými 15.8.2014 s bratem inženýrem Bohumilem Polákem, členem Sokola Karlovy Vary. Za sokolskou jednotu i za Sokolskou župu Karlovarskou stáli vedle rakve krojovaní sokolové, pohřební projev jménem sokola i pozůstalých měl župní vzdělavatel. Bratr Polák byla výjimečná osobnost, proto mu sokolové vzdali takovou poctu.

Inženýr Bohumil Polák, ač bydlel v Ostrově u Karlových, stal se členem Sokola Karlovy Vary, tedy v sousedním městě, až po sametové revoluci v roce 1989. To již měl přes 80 let a se vzdálenou jednotou při obtížích s kyčlemi mohl udržovat jen občasný kontakt. Přesto si karlovarští sokolové vážili jeho členství jakožto nejstaršího člena v celé župě, ale také pro jeho známou sokolskou minulost, i když v jiných župách. Br. Polák by se zanedlouho dožil mimořádného věku - 104 let. Do své smrti měl stále poměrně dobrou paměť, bohužel, náhle tělo vypovědělo službu. Narodil se v Praze 30.9.1910 ve skromných poměrech, v rodině s velmi pěknými vztahy. Brzo se rodina přestěhovala do malého domku v Kounicích (okres Český Brod). Tam mladý Bohumil vyrůstal opět bez přepychu, jezdil do gymnasia v Českém Brodě a protože byl vynikajícím studentem, dával i kondice z latiny a matematiky. Přitom se s nadšením věnoval sportu a Sokolu, ten vřelý vztah k Sokolu ho pak provázel celý život.. Následovalo studium na vysoké škole, potom jako komerční inženýr pracoval v podniku zahraničního obchodu s hutním materiálem. Nadějnou životní cestu mu překazila mobilizace, stal se velitelem kulometné čety, ale brzo vojsko muselo složit zbraně, nastala okupace Čech a nové pracovní obtíže. Během války se oženil a bydlel v Mochově. Nové obzory se mu otevřely skončením 2.světové války a od roku 1945 začal pracovat opět v podniku zahraničního obchodu Ferromet. Současně se začal angažovat politicky a opět také aktivně v Sokole. Bohužel, to vše ne nadlouho. Od roku 1948 se komunistickou diktaturou vše změnilo, nastalo pronásledování takových osob, jako byl br. Polák. Byl donucen přijmout zaměstnání na venkově jako pouhý ekonom. Postupně rodina žila v Toušeni, v Měcholupech a v Ostrově u Karlových Varů. V 60. letech se politická situace uvolnila a br. Polák začal vykonávat funkci tajemníka Československé socialistické strany v Karlových Varech až do roku 1968. Po vpádu vojsk do Československa v tomto roce nastalo opět pronásledování demokraticky smýšlejících osob, také br. Polák byl bezdůvodně trestně stíhán, a musel nastoupit bez ohledu na vysokou odbornost na geologické práce jako vrtač v podniku Geoindustria. I když takto žil v polích v maríngotce 10 let odtržen od rodiny, neubralo to nic na pěkném vztahu k rodině, studoval, sbíral houby, stal se houbařským specialistou a stále s úsměvem očekával lepší

dny. Ty přišly se sametovou revolucí v roce 1989, načež v novém ovzduší, s novým elánem založil jazykovou školu, kde vyučoval němčinu, angličtinu, francouzštinu i latinu, a to až do svých sta let! Byly to obdivuhodné schopnosti. Už jen zpovzdálí sledoval sport, politické, finanční, ale i sokolské dění. Stále se držel Tyršova hesla "Ve zdravém těle zdravý duch", proto nezapomínal až do vysokého věku i na denní cvičení doma, což jistě mělo vliv na jeho věk.

Br. Polák se od mládí věnoval natolik Sokolu, že byl stále aktivním činovníkem, náčelníkem, jako cvičitel nacvičoval i na slety, vyučil se na tanečního mistra, aby mohl zdarma učit tance v Sokole atd. I v dobách nesvobody propagoval sport a sokolské zásady. Celkově pro obec sokolskou se velmi zasloužil, získal řadu následovníků. Nejen karlovarští sokolové a Sokolská župa Karlovarská, ale i celá Česká obec sokolská ztrácí mimořádně aktivního člena. Čest jeho památce!

Vlastimil Baumgärtl,
vzdělavatel Sokolské župy Karlovarské

Opět spolupráce Řícmanice - Telnice

Napsal jsem A, přidali jsme B a nyní připojujeme C, aneb reciproční pobyt dětí TJ Sokola Telnice v Řícmanicích.

V sobotu 6.9.2014 jsme se vydali na návštěvu do Řícmanic. Uvítání na náměstí bylo jak jinak než milé a laskavé. Naše obec Telnice leží na jih od Brna v plně industrializované krajině. Zato Řícmanice jsou v Moravském krasu s kopci a lesy a nádherným vzduchem, kterého jsme se nemohli nabažit. Sestry pro nás připravily opravdu velmi pestrý a zajímavý program. Po ubytování v místní bývalé škole, jsme navštívili sokolníka pana Ivo Kristka. Chová okolo 20 dravců a předvedl nám orla skalního, jestřába ruského a sokola stěhovavého. Podrobně nám vysvětlil podmínky sokolnictví a chovu dravců a měli jsme možnost si i ptáky pohladit a vyzkoušet si je na ruce. A nebylo to jednoduché, neboť orlice skalní váží 5 kilo a má rozpětí křídel 2 metry. Přesto to děti zvládly a určitě si odnesly mnoho dobrých poznatků nejen do života, ale třeba i do školních lavic. Děkuje pane Ivo.

Následovala vycházka po naučné stezce HVOZD. Její název vystihuje smysl: Hra, Výchova, Odpočinek, Zdraví, Děti, dorostu a dospělých. Smyslem této stezky je, abychom si při vycházce krásnou přírodou mohli udělat přehled o naší fyzické zdatnosti. Na každém z osmi stanovišť si každý může plnit zadané úkoly a současně si je vyhodnotit dle připojených tabulek a získat zajímavé přírodopisné či historické informace.

Další zastávkou byla jezdecká škola Šemík paní Ing. Lenky Liškové, která je starostkou obce. Čekal nás nádherný program, na jehož konci měli všichni možnost využít nejkrásnějšího pohledu na svět a to z koňského hřbetu. Je třeba ocenit odvahu těch nejmenších dětí. Byly prostě roztomilé. V sousedství je lesní školka s jurtou, kterou jsme také pochopitelně navštívili a dostali příslib, že pokud příště přijedeme, budeme ubytováni zde. Na závěr se nechala naše děvčata zkrášlit od profesionálních kosmetiček. Moc jim to slušelo. Opět děkuje všem, co se zde o nás starali.

Při cestě zpět na ubytování, jsme nezapomněli vyzkoušet zařízení dětského hřiště U Sovy, kde největším lákadlem byla lanovka. Ve sportovním areálu u koupaliště jsme zapálili oheň a za zvuku kytar a zpěvu opékali špekáčky. Zde nás navštívil starosta naší obce bratr František Kroutil, který si s námi s chutí zazpíval. Škoda, že paní starostka Řícmanic nenašla ve svém nabytém programu skulinku a nemohla se zúčastnit. Snad příště. A tak jsme plni krásných zážitků a za hvězdné oblohy zalehli do připravených spacáků, abychom nabrali síly pro další den.

Nedělní ráno jsme zahájili bohatou snídaní, kde nám řícmanické sestry s mateřskou láskou připravily plechy buchet a jiných chutných dobrot. V 9 hodin jsme vyrazili do Řícmanického arboreta, které slouží jako výzkumná stanice Mendelovy zemědělské a lesnické univerzity. Velmi zajímavé podrobnosti si každý může najít na internetu. Nás se ujala paní RNDr. Štěpánková, která nás velmi zajímavě provedla arboretem. Viděli jsme spoustu velmi vzácných dřevin, nebeskou studánku a pochopitelně značné množství hub. Bylo úchvatné pozorovat děti, jak společně běhají po lese a za odborného výkladu se učí sbírat houby. Za největší úlovek považujeme pravý hřib s průměrem 18,5 cm a zdravý. Zde je dobré poznamenat, že manželé Šafářovi v pátek 12.9. připravili z nasbíraných hub velmi chutnou polévku, guláš a houbové knedlíky. Moc nám chutnalo. Děkujeme Zdeňko a Petře.

Na závěr se sluší poděkovat všem našim hostitelkám a hostitelům, kteří se nám s láskou věnovali. V dnešní době to není samozřejmostí stejně tak jako dostat děli od různé techniky do přírody, kde poznají nejen její krásy, ale dokáží navázat opravdová přátelství třeba na celý život. Dovolujeme si vás pozvat k nám a těšit se opět na shledání u vás. Ještě jednou za vše díky.

Jiří Netolický, TJ Sokol Telnice

Vzpomínka na odhalení pomníku

hrdinům od Zborova na Spořilově

I když se událost stala před sedmdesáti sedmi lety, je právě letos vhodné na ni vzpomenout!

Letos totiž vzpomínáme stého výročí založení první vojenské jednotky za první, tzv. Velké světové války. V září roku 1914 vznikla na základě výzvy českých krajanských spolků v Petrohradě, Moskvě a Kyjevě první vojenská skupina nazývaná Česká družina, která měla zpočátku 720 mužů.

Dne 11. října 1914 složili slavnostně přísahu a došlo k vysvěcení jejich praporu. Jednotka odjela na frontu a působila zpočátku v rámci 3. ruské armády. Vojáci byli přiděleni k ruským plukům, kde působili jako rozvědčíci. V květnu 1916 díky novému přílivu zajatců z Rakousko-Uherské armády byla z pluku vytvořena brigáda. V lednu 1916 vznikl z České družiny samostatný Československý střelecký pluk. Jeho prvním bojovým vystoupením byla dne 2. července 1917 památná bitva u Zborova, malé vesničky ležící severozápadně od Tarnopolu. Úspěch československých legionářů znamenal obrovskou podporu diplomatického úsilí profesora Tomáše Garrigue Masaryka o vznik samostatného Československého státu.

Sestra Alena Šerksová, členka Věrné gardy Tělocvičné jednoty Sokola Praha - Spořilov, Roztyly, která v době našeho rozhovoru oslavila v plné duševní svěžesti své 84. narozeniny, vzpomínala na den odhalení sochy „Hrdinům od Zborova“, který spořilovští legionáři a sokolové vztýčili dne 29. června 1937 na počest dvacátého výročí slavné bitvy u Zborova dne 2. července 1917 takto:

„Pamatuji se na ten den dobře. Od rána lilo jak z konve. To mně bylo čtrnáct let. Na sraz nás dorostenek jsem přišla ve slavnostním kroji. Musela jsem si vzít do průvodu pláštěnku – černou pelerynu proti dešti. Sraz byl u sokolovny, kde jsme se řadili. Nás Sokolů v krojích bylo asi čtyřicet, ostatní přišli v občanském šatě. V čele průvodu pochodovala vojenská hudba, za ní kráčeli čestní hosté, členové delegací, generalita a vojáci Československé armády, krojovaní legionáři a Sokolové. Bylo nás tehdy v průvodu velké množství, neboť s námi šli i četní spořilovští občané s dětmi. Za velké účasti spořilovské veřejnosti jsme od sokolovny došli pochodovým krokem na Roztylské náměstí. Na místech vyhrazených pro čestné hosty stáli v předních řadách členové delegací Československé armády, Československé obce legionářské a Československé obce sokolské. Socha legionáře byla ještě zahalená do bílého hávu. Po obou stranách pomníku stáli nehybně čestnou stráž spořilovští legionáři a sokolové.

Slavnostní akt odhalení sochy „Hrdinům od Zborova“ mohl začít...“

Rozhovor se sestrou Šerksovou vedl a zapsal Vladimír Prchlík, Sokol Spořilov

Omluva a prosba

Za prvé se upřímně omlouvám Sokolu České Budějovice. Ve zveřejněném článku o jejich akademii se mi úspěšně podařilo přeházet odstavce, takže – hlavně pro autory – je článek poněkud zmatečný. Čtenář z něj ale určitě pochopí, že ta akademie byla velká a úspěšná a ve článku byly zveřejněny i nápady hodné napodobení. Velmi mne to mrzí, zavinila to moje nedostatečná komunikace s počítačem. Takže ještě jednou pardon, budu se snažit polepšit!

Prosba!!

Blíží se památný sokolský den a s ním o avizovaná akce pouštění sokolských světel jako vzpomínka na ty, kteří se nedožili! Moc se přimlouvám – věnujte tomu trochu pozornosti! Na dlouhé výklady děti rychle zapomenou, na několik dobře zvážení slov (pamatujte, k jaké věkové kategorii mluvíte!) a na mihotavé světélko tiše plující po vodě budou vzpomínat a uloží si to v paměti. Pokud tato akce u Vás ve dnech kolem 8. října proběhne, prosím o velmi stručnou zprávu na adresu Souzvuků. Stačí jméno jednoty, župy, počet světelek a pokud možno i jméno organizátora – cvičitele. Bude-li u toho nějaká zajímavost, dobročinnosti se meze nekladou! Jen to prosím neodkládejte, ráda bych v listopadovém čísle celou akci zhodnotila! Předem moc děkuji!

Jarina Žitná

Závěrečné slovo

***„...co listí náhle sváto, jak padá, pohled'te,
benátské plavé zlato...“***

Tahle slova říká Rostandův Cyrano de Bergerac Roxaně na své poslední návštěvě. Přímo evokují představu podzimu jako období určité melancholie, usmíření, vzpomínání, je to však i období, kdy se lidský duch chystá k další činnosti.

Podzim je zvláštní část roku – na jaře sledujeme a obdivujeme probouzející se přírodu a slunce, které stoupá po obloze a naše vnitřní energie se jaksí aktivuje. Léto je výbuchem života, tráva se vlní na lukách, obilí zlátně, slunce nehřeje, ale pálí a chladivé vody našich řek a rybníků nám poskytují žádanou úlevu. Na podzim je to najednou všechno jinak – strniště dokazují, že úroda byla sklizena, zlátnoucí a padající listí stromů ukazuje na blížící se nejstudenější roční období, zimu – ale ještě je teplo, slunce babího léta se střídá s padajícím deštěm, ranními mlhami a klesajícími teplotami. Ve skutečnosti už se příroda chystá k přezimování, ale zároveň si také chystá síly, které bude příští jaro potřebovat. Je to neustálý koloběh – a tak i člověk vnímá podzim jako období klidu, soustředění, jako čas, který „máme pro sebe“ a který nám přináší možnost jakési vnitřní obrody.

Budeme ji potřebovat. Potýkáme se totiž s úpadkem hodnot osvědčených dlouhou historií lidského rodu, žijeme ve světě, kde materiálně poráží morálku. Život v takovém světě se nám nelíbí. Nelíbí se nám touha po úspěchu za každou cenu, nelíbí se nám fakt, že občanské ctnosti jsou na hlavu poráženy touhou po hmotném prospěchu a kariéře, nelíbí se nám, že jsme denně nuceni slyšet a číst o válkách, o terorismu, o živelných katastrofách, za které jsme alespoň částečně zodpovědní, že zapomínáme na přátelství, důvěru, na to, co dělá život krásný.

Nejhorší na tom je, právě tato situace ovlivňuje mladou generaci, která nemá a nemůže mít potřebné zkušenosti, často jí chybí rodinná komunikace, z čehož vyplývá pocit osamělosti, který si snaží léčit různými způsoby, z nichž některé nejsou nejvhodnější.

Slušní a zodpovědní lidé si to uvědomují. To, samozřejmě, nestačí – co proti tomu dělat?

Tvůrce „Prohlášení nezávislosti“ Spojených států Thomas Jefferson kdysi napsal: „Naše mladá demokracie může mít ty nejlepší zákony a nejdokonalejší ústavu, ale pokud selžou způsoby, selže ústava i zákony!“ Jinými slovy – je třeba vědět nejenom „co“, ale především „jak“!

Je známo, že prvních 13 let života je rozhodující pro zakotvení hodnot, které utvářejí svět a okolní společnost. Je nutno začít od nejútlejšího věku, kdy má dítě vnímat především láskyplnou atmosféru v rodině, získávat ty nejjednodušší představy o životě a učit se nejzákladnějším poznatkům a pravidlům, které vládnou v lidské společnosti. S pokračujícím věkem se rozšiřují obzory, jak po stránce vědomostí a zkušeností, tak i orientace ve společnosti a hodnotách, které ji formují.

V období totality jsme – jako kantoři – neustále poslouchali, že v oblasti výchovy má naprosto určující vliv škola a rodina neznamená nic. Když totalita skončila, mělo to být naopak. Škola má pouze učit, rozšiřovat obzory žáků, ale za výchovu jsou zodpovědní pouze rodiče! Každý soudný člověk jistě chápe, že to je absolutní nesmysl. Pokud se nespojí úsilí rodiny, školy, zájmových organizací, oficiální osvěty, tisku, rozhlasu, televize – je všechno marné. V tomto smyslu to starší generace měla daleko jednodušší. Žili jsme v sokolských rodinách, které respektovaly určitá pravidla a dědili jsme je

dříve, než jsme o nich začali uvažovat. Prostě jsme byli členy Sokola, byla tam i většina našich přátel, teprve později jsme začali uvažovat, proč to tak je a co je správné. V dorosteneckém věku jsme začínali plně chápat hodnoty, které utvářely náš život.

Dnešní generace je na tom podstatně hůře. Ovlivňuje ji negativní „takykultura“, propagace egoismu nejhoršího ražení – to snad ani ne tak ve slovech a projevech veřejných činitelů, ale v praxi. Společnost jako by ztratila důvěru, vztahy mezi lidmi se podstatně zhoršily. Nelze odsuzovat touhu po úspěchu a snahu o něj, to je, především u mladých lidí, naprosto přirozené, ale pokud se tato snaha neopírá o pevné morální základy, je něco špatně. Souvisí s tím jistě i neochota uznat vlastní chyby a respektovat mínění i práci druhého.

Nechtěla bych, aby tato slova vzbouzela pesimismus a vyzněla pouze jako stížnost na poměry, za které nemůžeme! Promiňte, ale můžeme! My všichni jsme zodpovědní, my všichni můžeme – v rámci svých možností – něco dělat. Nejjednodušší metodou je vlastní příklad, tedy život v pravdě a práci, v přátelství, respektu k druhým, v umění naslouchat, v důvěře v sebe, v odvaze přijímat a řešit otázky tohoto světa a této společnosti. Jsme sice jen malými kolečky v celosvětovém dění, ale vzpomeňme si na sílu kapky vody! Výsledky se nedostaví a nemohou dostavit hned, ale neztrácejme naději a vytrvalost!

A tak přeji všem členům sokolského bratrství a vůbec všem lidem dobré vůle podzim plný zlata, vůně padajícího listí, pohody a sbírání sil k velkému úkolu, který je před námi!

Jarina Žitná

„Mladí lidé, kteří všemožně usilují o vysoké postavení, nevědí, jak draze za něj zaplatí. Netuší, že mládí jednou skončí a nastane čas, kdy by dali všechno, co mají, za to, aby se jim vrátily šťastné chvíle jejich navenek prostého, ale duchovně hlubokého života a mladistvých prožitků!“

(Ivan Jefremov – „Athénanka Thais“)

